

VÄSTSVENSKA NYHETSREPERTOARER

ANNIKA BERGSTRÖM

Sammanfattning

Nyheter på lokal och nationell nivå fyller en viktig funktion i demokratiska samhällen. Med ett förändrat medielandskap har människors valmöjligheter när det gäller nyhetskonsumtion ökat ganska drastiskt de senaste decennierna. Alla medier har inte varit framgångsrika i den digitala transformationen och alla människor har inte blivit digitala nyhetsanvändare. Bland västsvenskarna är det fortfarande etablerade medier i traditionella distributionsformer som används mest frekvent. Ålder är den faktor som bäst bidrar till att förklara nyhetsanvändning: skillnaderna i konsumtion mellan yngre och äldre är mycket stora, framför allt för lokala och för digitala nyheter. Medan sju av tio pensionärer använder Västnytt jämfört med knappt en av tio bland ungdomar under 30 år, är förhållandet i det närmaste motsatt för nyheter i sociala medier. Äldre har många fler nyhetskällor på sin nyhetsrepertoar än vad yngre har, men oavsett ålder har västsvenskarna en nyhetsrepertoar som inkluderar flera olika källor.

Nyheter är centrala i fungerande demokratier. Nyhetsanvändning på såväl lokal som nationell nivå rustar medborgarna att tillvarata sina rättigheter och skyldigheter och bidrar till att hålla människor informerade om vad som pågår i samhället (Ksiasek m.fl., 2010; Ostertag, 2010). På det lokala planet bidrar nyhetsanvändning till att skapa en känsla av samhörighet med lokalsamhället (Elvestad, 2009; Skogerbø & Winsvold, 2011).

De senaste decennierna har nyhetsutbudet förändrats förhållandevis mycket. Teknik, ägare och innehåll konvergerar och på det viset utmanas traditionella gränser mellan olika medier, nyhetsleverantörer och aktörer i nyhetslandskapet (Bjur m.fl., 2014). Nyheter i mobilen och via sociala nätverksmedier har skapat fragmenterade publikker och fragmenterad uppmärksamhet (Starr, 2012). Lokala gratistidningar har periodvis utgjort konkurrenter till betalda tidningar och många morgontidningar har lagt ner sina lokalkontor på mindre orter. På etermediesidan har lokala nyhetsproducenter blivit allt mer regionala, och TV4 har helt lagt ner sina lokala sändningar. Samtidigt kommer nyhetsinnehåll från etablerade nyhetsaktörer på webben. Men på senare år har den traditionella lokala journalistiken fått konkurrens av lokala aktörer som har helt andra ursprung än traditionell journalistik. Som exempel kan nämnas lokala Facebookgrupper, kommuners hemsidor och föreningsradio samt lokala poddar (Nygren, Leckner & Tenor, 2018).

Alla de här processerna påverkar människors möjlighet och vilja till att använda nyheter. Med digitaliseringen har många användare valt att lämna de traditionella plattformarna. Att förstå hur människor navigerar i en miljö som kännetecknas av allt fler och allt mer personliga val är viktigt för att förstå hur medborgarna navigerar i den lokala demokratin, hur de skapar samhörighet och hur de håller sig uppdaterade när det gäller aktuella frågor och skeenden.

Det här kapitlet syftar till att beskriva hur medborgarna i Västsverige¹ orienterar sig i dagens nyhetslandskap. Förutom att rita den generella nyhetskartan så som den fångas i den västsvenska SOM-undersökningen är det två huvudsakliga frågeställningar som ligger till grund för framställningen: 1) vilka olika grupper av medborgare använder olika nyhetskanaler, 2) hur ser olika gruppers sammansatta nyhetsrepertoar ut? Inledningsvis ges en beskrivning av det aktuella forskningsläget när det gäller nyhetsanvändning.

Att förstå nyhetskonsumention

Digitaliseringen av olika sektorer i samhället har på ett övergripande plan förändrat mediernas roll. Medan till exempel geografiska gränser har stor betydelse för den lokala dagstidningen – människor inom begränsade områden tar del av innehållet – har digitaliseringen inneburit att publiceringen når en vidare social krets, vilket har fått konsekvenser för såväl innehållet som annonseringen (Hess, 2013). Konkurrenten från alternativa aktörer har också hårdnat samtidigt som det skett en nedmontering av lokala nyhetsredaktioner (Nygren, Leckner & Tenor, 2018). På annonssidan har det blivit allt svårare att finansiera lokalt innehåll genom att aktörer som Facebook och Google i ökande grad kommit att erbjuda lokala, målgruppsanpassade annonser. Detta har påverkat dagstidningar mer än licensfinansierade lokala medier (Kleis Nielsen, 2015). Utvecklingen på mediemarknaden gör att traditionella radio- och tv-kanaler eller den prenumererade tidningen – i tryck och digitalt – inte självklart utgör den naturliga källan eller förstahandsvalet till lokala och nationella nyheter.

Trots de ganska stora förändringar som skett på utbudssidan har människors vanor varit förhållandevis stabila. Tv-tittandet en genomsnittlig dag är på samma nivå nu som på 1980-talet, radiolyssnandet har minskat något medan läsningen av tidningar och tidskrifter gått tillbaka (Mediebarometer, 2017). Vi ändrar våra medievanor mycket långsamt, och trots den i det närmaste obegränsade tillgängligheten till medier i tid och rum är vanorna fortfarande starkt knutna till våra vardagsvanor (Taneja m.fl., 2012).

Med fler valmöjligheter har det funnits farhågor att nyheterna skulle väljas bort eller att nyhetsanvändning skulle bli allt mer polariserad. Det har skett till viss del (Prior, 2007), men det har också visat sig att den ganska komplexa företeelse som dagens medielandskap utgör har lett till lika komplexa medierepertoarer bland människorna (Edgerly, 2015). Konceptet medierepertoar (Hasebrink & Domeyer,

2012) innebär i praktiken samlat beteendemönster när det gäller mediekonsumtion. För att fånga medierepertoaren studeras ett brett spektrum av medier snarare än enskilda medietyper, hur användare kombinerar olika medier till en slags diet som passar deras intresse och syften (Bjur m.fl., 2014).

Med digitaliseringen har det också funnits farhågor att människor ska hamna i så kallade filterbubblor och bara vända sig till källor de gillar eller vars innehåll de sympatiserar med för att hålla sig uppdaterade (Pariser, 2011). Det visar sig emellertid i olika studier att människors nyhetsrepertoar är sammansatt av många olika källor (Edgerly, 2015; Hasebrink & Domeyer, 2012; Taneja m.fl., 2012). Man måste också komma ihåg att människors mediekonsumtion är betydligt bredare än bara nyhetsinnehåll, och går bortom endast flöden i digitala medier. Lägg därtill att människors vardag innehåller många fler aktiviteter än mediekonsumtion (se Dahlgren, 2018 för en sammanställning av forskning som knyter an till så kallade filterbubblor).

När man vill förklara nyhetsvanor och vilka faktorer som bidrar till mer eller mindre frekvent användning av olika nyhetsmedier är det vanligt att utgå från den så kallade användningsteorin (Uses & Gratifications, se t.ex. McQuail, 2010; Rubin, 2002; Ruggiero, 2000; Sullivan, 2013). Enligt användningsteorin etableras nyhetsvanor genom en kombination av samhälleliga, mediestrukturella och individuella faktorer. Samhället sätter de yttre ramarna för vad som i längden påverkar mediestruktur och individ. Mediestrukturen sätter konkreta gränser för vad som finns tillgängligt och vad som är möjligt att nå, exempelvis tillgängliga plattformar, kanaler och olika typer av innehåll.

Inom dessa ramar är medieanvändningen inbäddad i människors vardagsstruktur och anpassad till vanor i arbete och fritid. Vilken nyhetsanvändning som faktiskt sker är också knuten till individuella faktorer som ålder, familjesituation och arbets-situation (McQuail, 2010). Till detta kommer också individens motiv och intresse av att använda nyheter. När det gäller nyheter har politiskt intresse visat sig utgöra en viktig sådan motivationsfaktor (Strömbäck m.fl., 2013). Mediestruktur och individfaktorer samspekar alltså när det gäller vilken nyhetskonsumtion som sker.

När man studerar olika grupper nyhetskonsumtion framträder vissa skillnader. Ålder är en faktor som har väldigt stor betydelse för om nyhetskonsumtion sker (Ksiazek m.fl., 2010). Nyhetskonsumtion skiljer sig också beroende på vilken utbildningsnivå människor har. Utbildningsskillnaden märks framför allt i studier av användning av lokala nyheter där lågutbildade generellt sett är mer orienterade mot det lokala innehållet och dominerar användargrupper av lokala radio- och tv-kanaler, medan högutbildade dominerar den lokala tidningsläsningen (Bergström, 2012; Clerwall, 2012). Människor på mindre orter orienterar sig mer mot lokala nyheter än vad boende i storstäder gör. I storstäderna är användningen av nationella och internationella nyheter mer utbredda än på mindre orter (Kleis Nielsen, 2015; Weibull, 2000).

Med digitaliseringen av nyhetsinnehåll behöver man också ta hänsyn till faktorer som påverkar viljan att tillägna sig digitala nyhetsmedier. Grupper av användare som i stort sett endast använder digitala nyhetsmedier består oftare av yngre personer och män. Personer som frekvent använder tv-nyheter och dagstidningar är äldre och här finns också något fler kvinnor (Edgerly, 2015).

Nyhetsvanor och nyhetsrepertoarer

Resultatframställningen inleds med att ge en övergripande bild av vilka nyhetsmedier som konsumeras av västsvenskarna och med vilken frekvens. Detta utgör grund för de fortsatta analyserna som avser besvara frågeställningarna om vem som konsumerar olika nyhetsmedier och hur dessa sätts samman till en nyhetsrepertoar.

När man beskriver nyhetsanvändning brukar detta ofta göras i termer av mer eller mindre frekvent användning. I det här kapitlet har gränsen för frekvent användning satts till minst 5 dagar i veckan. Sett ifrån den här horisonten är det några nyhetsmedier eller kanaler som utmärker sig med stora grupper av användare (tabell 1). Nationella tv-nyheter från SVT (46 procent), lokala radio- och tv-nyheter från SR och SVT (38 respektive 37 procent), samt nationella tv-nyheter från TV4 (33 procent). Den lokala morgontidningen når mellan 15–20 procent (Göteborgs-Posten 16 procent, övriga morgontidningar 17 procent). Tryckta kvällstidningar och Metro når en mycket liten andel av den västsvenska befolkningen (3–5 procent), och nationella radionyheter från Ekot omkring en fjärdedel (24 procent).

De flesta nyhetskällor på nätet har förhållandevis små användarandelar, med undantag för digitala Aftonbladet (29 procent) och sociala medier (31 procent). När det gäller de sistnämnda är det viktigt att komma ihåg att alla de andra nyhetskanalerna i SOM-undersökningarna potentiellt kan komma i den här typen av flöden. Undersökningen ger inte svar på vilka sociala nätverk som används för nyheter och inte heller vilka källor som kommer i människors flöden.

Intressant att notera är att sporadisk användning av radio- och tv-nyheter (Ekot undantaget) är förhållandevis vanlig och det är relativt få västsvenskar som aldrig tar del av nationella och regionala tv-nyheter eller lokala radionyheter. För de digitala nyhetstjänsterna är användningsmönstret mer polariserat: man är antingen frekvent användare eller inte användare alls. Det ligger i nätets natur, där sällananvändning på ett mer generellt plan är ganska ovanlig. De här mönstren betyder att de traditionella nyhetsmedierna i sina gamla publiceringskanaler sammantaget når en stor mängd människor, medan digitala nyheter har en mindre räckvidd.

Som redan nämnts ser nyhetskonsumtionen i olika medier olika ut beroende på vem man frågar. Den fortsatta analysen fokuserar på den frekventa användningen av nyhetsmedier i olika befolkningsgrupper. Till analysen har ålder, utbildningsnivå samt boendeort valts ut. En sammanlagd morgontidningsvariabel samt en kvällstidningsvariabel har byggts². Som ett mått på sambandets styrka mellan de olika nyhetsmedierna och bakgrundsfaktorerna används sambandsmättet Eta.

Tabell 1 Användning av olika nyhetsmedier, Västsverige 2017 (procent)

	Dagligen	5–6 dagar i veckan	3–4 dagar i veckan	1–2 dagar i veckan	Mer sällan	Aldrig	Antal svar
Radio och tv:							
Lokala nyheter från P4	31	7	9	9	22	23	3 031
Ekonyheter i Sveriges Radio	18	6	8	8	24	36	3 034
Västnytt i Sveriges Television	27	10	12	13	19	20	3 028
Aktuellt/Rapport	34	12	13	14	15	13	3 026
Nyheterna i TV4	23	10	15	16	20	16	3 032
Tryckta tidningar:							
Göteborgs-Posten	15	1	4	6	18	56	3 028
Metro	3	2	5	8	29	53	3 028
Annan morgontidning	12	5	8	6	8	62	3 032
Aftonbladet	2	0	1	3	25	68	3 021
Expressen/GT/Kvällsposten	2	1	2	5	24	67	3 013
På internet:							
Sveriges Radio	6	3	4	8	22	57	3 025
Sveriges Television	11	4	5	11	21	48	3 024
Göteborgs-Posten	13	4	6	10	21	45	3 029
Metro	1	1	2	3	16	78	3 025
Annan lokal morgontidning	6	3	4	7	19	61	3 026
Annan lokal nyhetssajt	4	2	3	6	19	66	3 025
Dagens Nyheter	3	2	3	6	19	67	3 028
Svenska Dagbladet	2	2	2	6	19	69	3 028
Aftonbladet	23	6	9	12	21	30	3 020
Expressen/GT/Kvällsposten	12	4	6	10	24	44	3 022
Utländsk nyhetstjänst	6	2	5	6	16	65	3 027
Sociala medier	24	7	8	7	11	42	3 026

Kommentar: Frågan lyder: *Hur ofta brukar du ta del av följande nyhetsprogram i radio och tv? Läser eller tittar du regelbundet i någon morgontidning på papper? Brukar du läsa eller titta i följande tidningar? Aftonbladet/Expressen... på papper ... på internet. Hur ofta brukar du ta del av nyheter från följande på internet?* Svarsskalan framgår av tabellen. Endast personer som svarat på respektive delfråga ingår i beräkningsbasen.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2017.

I tabell 2, som visar traditionella distributionsformer, framkommer att i stort sett all nyhetskonsumention som mätts i den västsvenska SOM-undersökningen skiljer sig åt kraftigt mellan olika åldersgrupper. Särskilt tydligt är detta för nyheter från SVT – både nationella och lokala – där användningen bland personer över 65 år är 10 gånger så hög som bland personer under 30.

Utbildningsnivå har totalt sett lägre samband med frekvent nyhetskonsumention än vad ålder har, och mönstren ser olika ut för olika nyhetsmedier. Västnytt och lokala P4 har störst publikandelar bland personer med lägre utbildning, och detta gäller även nationella tv-nyheter från SVT och TV4 samt morgontidning. För Ekonyheter är förhållandet det omvända, men skillnaderna beroende på utbildningsnivå

är små. För kvällstidning uppmäts inga större skillnader i användning beroende på utbildning. I analysen tas inte hänsyn till ålder i relation till utbildning, vilket gör att många i den äldsta åldersgruppen blir klassificerade som låg- eller medelutbildade. Detta får genomslag i analysen, framför allt för Ekonyheter där det frekventa lyssnandet är dubbelt så utbrett bland högutbildade 65–85-åringar som bland lågutbildade.

Tabell 2 Nyhetsanvändning i traditionella medier beroende på ålder, utbildningsnivå samt boendeområde, Västsverige 2017 (procent minst 5 dagar i veckan och Eta)

	Lokala P4	Eko-nyheter i SR	Aktuell/Rapport i SVT	Västnytt i SVT	Nyheterna i TV4	Någon morgontidning	Någon kvällstidning	Minsta antal svar
Samtliga:	38	24	45	37	32	31	4	3 031
Ålder:								
16–29 år	7	5	8	6	13	5	3	485
30–49 år	25	18	22	13	22	16	2	839
50–64 år	44	29	50	40	39	34	3	735
65–85 år	59	36	81	70	46	56	7	965
<i>Eta</i>	0,38	0,26	0,54	0,51	0,26	0,43	0,12	
Utbildningsnivå:								
Låg utbildning	53	24	65	58	46	42	7	456
Medellåg	36	21	40	32	32	26	5	872
Medelhög	34	22	43	34	32	28	3	652
Hög utbildning	34	30	42	33	26	32	1	930
<i>Eta</i>	0,11	0,12	0,15	0,15	0,13	0,12	0,16	
Boendeområde:								
Göteborgsregionen	34	22	42	35	29	27	4	1 578
Sjuhärad	36	24	49	39	37	43	6	344
Skaraborg	47	29	51	39	38	30	5	478
Fyrbodal	42	28	47	41	34	35	2	497
<i>Eta</i>	0,13	0,06	0,06	0,06	0,10	0,11	0,10	

Kommentar: Frågan lyder: *Hur ofta brukar du ta del av följande nyhetsprogram i radio och tv? Läser eller tittar du regelbundet i någon morgontidning på papper? Brukar du läsa eller titta i följande tidningar? Aftonbladet/Expressen... på papper... på internet. Hur ofta brukar du ta del av nyheter från följande på internet?* En femgradig svarsskala användes: *Dagligen, 5-6 dagar i veckan, 3-4 dagar i veckan, 1-2 dagar i veckan, Mer sällan samt Aldrig.* I tabellen visas andelen som svarat *Dagligen* eller *5-6 dagar i veckan*. Endast personer som svarat på respektive delfråga ingår i beräkningsbasen. Eta är ett sambandsmått som visar styrkan i sambandet mellan en beroende variabel på nominalskalenivå och en beroende variabel på intervallskalenivå. Måttet varierar mellan 0 och 1. Värdet nära noll innebär att samband saknas. Ju längre avstånd från 0 desto starkare är sambandet. Det teoretiska max-värdet betyder att all variation i den beroende variabeln kan föras tillbaka till kategoriseringen.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2017.

När det gäller skillnader i frekvent nyhetsanvändning beroende på var i Västsverige man bor är dessa jämförelsevis små för samtliga traditionella medier i undersökningen. Det finns helt naturliga skillnader när det gäller morgontidningsläsning så till vida att Göteborgs-Posten har större publikandelar i Göteborgsregionen och andra morgontidningar är stora i andra delar av regionen (ej i tabellen).

Om man vänder fokus mot digitala nyhetstjänster är det första som noteras att skillnaderna beroende på ålder och utbildning är betydligt mindre här (tabell 3). Generellt kan man säga att digitala nyhetstjänster är mest utbredda bland personer mellan 30–50 år, medan yngre och äldre har en mindre utbredd vana. Undantaget utgör sociala nätverksmedier där den frekventa användningen är mest utbredd bland de yngre i undersökningen.

Tabell 3 Nyhetsanvändning på internet beroende på ålder, utbildningsnivå samt boendeområde, Västsverige 2017 (procent minst 5 dagar i veckan och Eta)

	Nyhetstjänster på internet:						Minsta antal svar
	Sveriges Radio	Sveriges Television	Någon lokal morgontidning	Dagens Nyheter/Svenska Dagbladet	Någon kvällstidning	Sociala medier	
Samtliga:	9	15	24	7	32	30	3 025
Ålder:							
16–29 år	4	6	15	6	27	52	486
30–49 år	10	14	30	9	39	44	833
50–64 år	10	18	29	6	38	26	737
65–85 år	10	17	19	5	24	11	967
<i>Eta</i>	0,11	0,10	0,22	0,17	0,23	0,45	
Utbildningsnivå:							
Låg utbildning	4	11	14	2	24	8	456
Medellåg	8	13	20	3	37	32	872
Medelhög	10	16	27	7	35	37	652
Hög utbildning	12	19	30	12	31	36	930
<i>Eta</i>	0,16	0,16	0,22	0,28	0,17	0,29	
Boendeområde:							
Göteborgsregionen	9	16	29	9	32	33	1 576
Sjuhärad	9	13	23	4	32	26	344
Skaraborg	9	15	16	5	35	30	482
Fyrbodal	10	14	15	5	31	27	498
<i>Eta</i>	0,02	0,06	0,19	0,13	0,03	0,08	

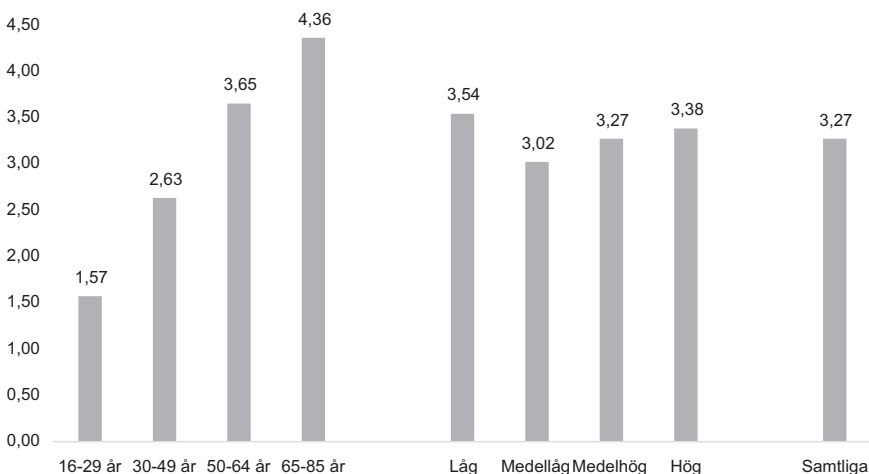
Kommentar: Frågan lyder: *Hur ofta brukar du ta del av följande nyhetsprogram i radio och tv? Läser eller tittar du regelbundet i någon morgontidning på papper? Brukar du läsa eller titta i följande tidningar? Aftonbladet/Expressen... på papper ... på internet. Hur ofta brukar du ta del av nyheter från följande på internet?* En femgradig svarsskala användes: *Dagligen, 5–6 dagar i veckan, 3–4 dagar i veckan, 1–2 dagar i veckan, Mer sällan samt Aldrig*. I tabellen visas andelen som svarat *Dagligen* eller *5–6 dagar i veckan*. Endast personer som svarat på respektive delfråga ingår i beräkningsbasen. Morgontidning respektive kvällstidning är sammanslagningar av de svarsalternativ som angetts i frågorna.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2017.

För de digitala nyhetstjänsterna går samtliga utbildningsskillnader i samma riktning: den frekventa användningen ökar med ökad utbildningsnivå. Särskilt stora är skillnaderna för nationella och lokala morgontidningar på nätet samt för nyheter via sociala nätverksmedier. Boende i olika delregioner i Västsverige har liknande vanor när det gäller digital nyhetskonsumtion.

För att ta analysen vidare till sammansättningen av nyhetskanaler i olika grupper redovisas medelvärden för antalet kanaler. Dessa bygger på tretton nyhetsmedier/kanaler/tjänster i undersökningen (samma som presenterats i tabell 2 och 3). Genomsnittligt antal kanaler på frekvent basis (minst 5 dagar i veckan) är 3,27 (figur 1). Det framgår tydligt i figuren att det är ålder som inverkar på genomsnittligt antal kanaler: från 1,57 bland personer yngre än 30 år till 4,36 bland de som är 65 år eller äldre. Utbildningsnivå inverkar inte i någon större utsträckning på genomsnittligt antal kanaler.

Figur 1 Genomsnittligt antal nyhetskanaler minst 5 dagar i veckan, Västsverige 2017 (medelvärde för respektive ålders- och utbildningsgrupp)

Kommentar: Medelvärdet kan variera mellan 0–13 och baserar sig på följande kanaler: lokala nyheter i SR, nationella nyheter i SR, regionala nyheter i SVT, nationella nyheter i SVT, Nyheterna i TV4, morgontidning (papper), morgontidning nationellt (webb), morgontidning lokalt (webb), kvällstidning (papper), kvällstidning (webb), SR (webb), SVT (webb), sociala medier.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2017.

För att ta reda på hur användningen av olika nyhetsmedier hänger samman har en så kallad faktoranalys genomförts. Den visar vanliga kombinationer av nyhetsvanor. I den västsvenska befolkningen utkristalliserar sig tre faktorer. I den första faller radio- och tv-nyheter från public service, såväl nationella som lokala, samt den tryckta morgontidningen. Vissa människor tenderar alltså att konsumera en sammansättning av traditionellt distribuerade nyheter från etablerade aktörer. Den andra faktorn utgörs av digitala nyheter från public service och nationella digitala morgontidningar. Även här etablerade distributörer men i nyare distributionsform.

Den tredje faktorn består av kvällstidningsläsning på papper och webb. Så medan andra etablerade nyhetsdistributörer hos användarna delas upp på nyare och äldre distributionsformer har kvällstidningar i större utsträckning en och samma publik på papper och webb. Det är dock viktigt att påminna sig om att andelen läsare av den tryckta kvällstidningen är mycket liten i den västsvenska befolkningen.

Några nyhetsmedier faller lite vid sidan om de här tre faktorerna. Nyheter i TV4 konsumeras vanligen tillsammans med både traditionella, etablerade nyheter och med kvällstidningar. Detta skulle delvis kunna bero på att TV4 är en etablerad nyhetsaktör men har något annorlunda innehållsorientering än nyhetsprogrammen i SVT.

Tabell 4 *Kombinationer av nyhetsmedier i den västsvenska befolkningen, 2017 (faktorladdningar)*

	1	2	3
Aktuellt/Rapport	0,84	0,00	0,11
Västnytt	0,83	-0,03	0,14
P4 Väst	0,66	0,24	-0,05
Morgontidning, tryckt	0,56	0,00	-0,13
Ekonyheter	0,55	0,45	-0,16
Nyheter i TV4	0,53	-0,26	0,45
Sveriges Radio, webb	0,16	0,80	0,03
Sveriges Television, webb	0,14	0,72	0,13
Morgontidning, webb nationell	-0,13	0,60	0,16
Morgontidning, webb, lokal	-0,02	0,49	0,46
Sociala medier	-0,39	0,38	0,42
Kvällstidning, tryckt	0,04	0,15	0,77
Kvällstidning, webb	-0,01	0,11	0,77
Andel förklarad varians	22,6	17,3	14,5

Kommentar: Faktoranalys enligt Kaisers kriterium. Varimaxrotering.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2017.

Den digitala morgontidningen och nyheter i sociala nätverksmedier är definitivt inte att betrakta som traditionella i den här dimensionsanalysen, däremot faller de inom såväl den digitala dimensionen som i kvällstidningsfaktorn. Båda tycks sakna en bestämd hemmahörighet i dagens nyhetslandskap, samtidigt som det är uppenbart att de inte i någon större utsträckning samvarierar med konsumtion av traditionella nyhetsmedier.

Västsvenska nyhetsrepertoarer

De etablerade nyhetsdistributörerna i sina traditionella publikationsformer utgör basen i västsvenskarnas nyhetsrepertoar. Public service – både nationell och lokal – och lokala morgontidningar når ut till många. På webben är de här aktörerna emellertid relativt svaga och den digitala dieten utgörs till stor del av kvällstidningar och nyheter som kommer via sociala nätverksmedier (och som naturligtvis kan ha sitt ursprung i olika etablerade medier).

De här användarmönstren tyder på att digitaliseringen har inneburit en förskjutning när det gäller nyhetsmedier, snarare än en ren förflyttning från ett mediums analoga publikationsform till den digitala. Tidigare analyser av västsvenskarnas digitala nyhetskonsumtion har visat på liknande låga användarandelar för lokala nyheter på nätet (Bergström, 2014). Möjligen skulle det kunna vara så att läsare av lokala papperstidningar exempelvis förflyttat sig till just digitala kvällstidningar och nätverksflöden. SOM-undersökningen kan inte ge svar på den typen av frågor.

Fördjupade analyser visar emellertid på stora skillnader i nyhetsrepertoarer mellan framför allt yngre och äldre personer. Föga förvånande har de äldre en högre användning av just de etablerade mediernas traditionella nyhetspublicering medan de yngre och framför allt medelålders också har tagit upp dessa mediers digitala publicering, vilket är helt i linje med internationell forskning (jfr Edgerly, 2015). Även den samlade nyhetsrepertoaren skiljer sig med avseende på ålder. Äldre har för det första fler nyhetsmedier i sin repertoar än vad yngre har, och mönstren beträffande analogt och digitalt syns också i den samlade nyhetsanvändningen. Klart är emellertid att västsvenskarna har en sammansatt nyhetsrepertoar (Hasebrink & Domeyer, 2012) och att inget i den här datamängden ger något större stöd för en smal användning som skulle riskera att människor hamnar i så kallade filterbubblor (Dahlgren, 2018; Pariser, 2011).

Det förefaller inte som om västsvenskarna står nyhetslösa i det stora utbud som finns tillgängligt. Tvärtom finns en stor bredd i användning av källor såväl analogt som digitalt. På lång sikt är emellertid frågan vart de som lämnar de lokala nyhetsmedierna tar vägen i den digitala världen. Nationella medier har stuckit ut som starka i analysen och man kan naturligtvis tänka sig även andra typer av källor vid sidan av etablerad journalistik, och från andra delar av världen. I förlängningen kan man behöva ställa frågan om just den lokala journalistikens relevans för medborgarna i en globaliserad värld, och vad en minskad konsumtion av lokala nyhetsmedier kan få för konsekvenser för den lokala demokratin.

Noter

- ¹ Västra Götaland samt Kungsbacka kommun.
- ² Samtliga morgon- respektive kvällstidningar i undersökningen har slagits samman så att det skapats ett morgontidningsmått och ett kvällstidningsmått.

Referenser

- Bergström, Annika (2012). "Nyhetsvanor med lokal anknytning." I Annika Bergström (red) *Västsvensk vardag*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet. SOM-rapport nr 53.
- Bergström, Annika (2014). "Nationellt och lokalt i tryck och digitalt." I Annika Bergström & Jonas Ohlson (red) *Brytningstider*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet. SOM-rapport nr 62.
- Bjur, Jakob, Schröder, Kim Christian, Hasebrink, Uwe, Courtois, Cedric, Adoni, Hanna & Hillel Nossek (2014). "Cross-Media Use – Unfolding Complexities in Contemporary Audiencehoos." I Nico Carpentier, Kim Christian Schröder, & Lawrie Hallet (red) *Audience Transformations. Shifting Audience Positions in Late Modernity* (sid 15-29). New York, NY: Routledge.
- Clerwall, Christer (2012). "Nyhetskonsumtion i Värmland." I Lennart Nilsson, Lars Aronsson & P O Norell (red) *Värmländska landskap*. Karlstad: Karlstad University Press.
- Dahlgren, Peter (2018). "Filterbubblor – ett hotfullt och vilseledande begrepp." I Lars Truedsson (red) *Fejk, filter och faktaresistens – Hotar sociala medier demokratin?* Stockholm: Institutet för mediastudier.
- Edgerly, Stephanie (2015). "Red Media, Blue Media, and Purple Media: News Repertoires in the Colorful Media Landscape." I *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 59(1), 1-21.
- Elvestad, Eiri (2009). "Introverted Locals of World Citizens? A Quantitative Study of Interest in Local and Foreign News in Traditional Media and on the Internet." I *Nordicom Review*, 30(2), 106-124.
- Hasebrink, Uwe & Hanna Domeyer (2012). "Media repertoires as patterns of behaviour and as meaningful practices: A multimethod approach to media use in converging media environments." I *Participations. Journal of Audience & Reception Studies*, 9(2), 757-779.
- Hess, Kristy (2013). "Breaking Boundaries." I *Digital Journalism*, 1(1), 48-63.
- Kleis Nielsen, Rasmus (2015). "Introduction: The Uncertain Future of Local Journalism." I Rasmus Kleis Nielsen (red) *Local Journalism. The Decline of Newspapers and the Rise of Digital Media* (sid 1-25). London och New York, NY: I.B. Tauris & Co. Ltd.
- Ksiazek, Thomas B., Malthouse, Edward C., & James G. Webster (2010). "News-seekers and News-Avoiders: Exploring Patterns of Total News Consumption

- Across Media and the Relationship to Civic Participation.” I *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 54(4), 551-568.
- McQuail, Denis (2010). *McQuail's Mass Communication Theory*. 6 upplagan. Thousand Oaks: Sage.
- Mediebarometer 2017* (2018). Göteborg: Nordicom, Göteborgs universitet.
- Nygren, Gunnar, Leckner, Sara & Carina Tenor (2018). ”Hyperlocals and Legacy Media. Media Ecologies in Transition.” I *Nordicom Review*, 39(1), 33-50.
- Ostertag, Stephen (2010). ”Establishing News Confidence: A Qualitative Study of How People Use the News Media to Know the News-world.” I *Media, Culture and Society*, 32(4), 597–614.
- Pariser, Eli (2011). *The Filter Bubble: What the Internet is Hiding From You*. London: Penguin books.
- Prior, Markus (2007). *Post-broadcast Democracy: How Media Choice Increases Inequality in Political Involvement and Polarizes Elections*. Cambridge, MA: Cambridge University Press.
- Rubin, Alan M. (2002). ”The Uses-and-Gratifications Perspective of Media Effects.” I Jennings Bryant & Dolf Zillman (red) *Media Effects: Advances in Theory and Research* (165–184). London: Lawrence Erlbaum Associates.
- Ruggiero, Thomas E. (2000). ”Uses and Gratification Theory in the 21st Century.” I *Mass Communication and Society*, 3(1), 3–37.
- Skogerbø, Eli & Marte Winsvold (2011). ”Audience on the Move? Use and Assessment of Local Print and Online Newspapers.” I *European Journal of Communication*, 26(3), 214–229.
- Starr, Paul (2012). ”An Unexpected Crisis : The News Media in Postindustrial Democracies.” I *The International Journal of Press/Politics*, 17(2), 234–242.
- Strömbäck, Jesper, Djerf-Pierre, Monika & Adam Shehata (2013). ”The Dynamics of Political Interest and News Media Consumption: A Longitudinal Perspective.” I *International Journal of Public Opinion Research*, 25(4): 414–435.
- Sullivan, John L. (2013). *Media Audiences. Effects, Users, Institutions and Power*. Los Angeles, CA: Sage.
- Taneja, Harsh, Webster, James G. & Thomas B. Ksiazek (2012). ”Media consumption Across Platforms: Identifying User-Defined Repertoires.” I *New Media & Society*, 14(6), 951-968.
- Weibull, Lennart (2000) ”Svenska tidningshus I ett förändrat medielandskap.” I Ingela Wadbring & Lennart Weibull (red) *Tryckt. 20 kapitel om dagstidningar i början av 2000-talet*. Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.